

Raport miesięczny o stanie niemieckiej gospodarki (09/2014)

Gospodarka narodowa

W II kw. br. niemiecki PKB obniżył się o 0,2% kw/kw. Uwzględniając dynamiczny wzrost w I kw. br., po I połowie roku zanotowano wzrost o 0,8% w porównaniu z II połową ubiegłego roku. Równocześnie jednak strefa euro rozwijała się wolniej od oczekiwań, niekorzystnie na rozwój PKB wpływała także sytuacja geopolityczna w postaci zarówno konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, jak i sytuacji na Bliskim Wschodzie. Pogorszyły się nastroje w gospodarce. Spadła zarówno produkcja przemysłowa, przychody, jak i zamówienia w tym sektorze gospodarki. Jednocześnie większość niemieckich firm jest zadowolona ze swej obecnej sytuacji gospodarczej, głównie za sprawą impulsów pochodzących z rynku krajowego i bazujących na stabilnej sytuacji na rynku pracy. Tendencja wzrostowa niemieckiej gospodarki jest więc w dalszym ciągu zachowana, przy znacznie wzrastających ryzykach związanych z handlem zagranicznym.

Przetwórstwo przemysłowe

Aktywność sektora przemysłu była w II kw. br. o 1,5% niższa niż w I kw. br., po części za sprawą związanych z łagodną zimą wyraźnych wzrostów produkcji przemysłowej w I kw. Efekt ten był wyraźnie widoczny w budownictwie. Spadek produkcji przemysłowej nastąpił jednak także za sprawą wolnego wzrostu gospodarczego w strefie euro i wspomnianej niekorzystnej sytuacji geopolitycznej.

Pomimo wzrostu produkcji przemysłowej w lipcu o 0,1% m/m, w całym II kw. br. zanotowano jej spadek o 1,0% kw/kw. Kluczową kwestią było zmniejszenie wytwarzania dóbr zaopatrzeniowych o 1,6% m/m i dóbr inwestycyjnych o 0,3% m/m. W tym samym czasie o 1,1% spadły przychody ze sprzedaży dóbr inwestycyjnych, co świadczy o wyczekującej postawie firm niemieckich w zakresie działalności inwestycyjnej. Stopień wykorzystania mocy produkcyjnych niemal nie uległ zmianie i wynosił w lipcu 84,0%, plasując się tym samym nieco powyżej średniej długoterminowej.

Wraz z pogarszającą się sytuacją geopolityczną zmniejszały się zamówienia dla niemieckiego przemysłu. W czerwcu spadły o 3,2% m/m, po spadku o 1,6% m/m w maju br. Spadek zanotowany w czerwcu spowodowany był głównie nieznaczną ilością dużych zamówień. Z ich pominięciem zamówienia dla niemieckich firm przemysłowych zwiększyły się w czerwcu o 1,1% m/m. W II kw. zamówienia przemysłowe były o 0,6% niższe niż w I kw., głównie za sprawą spadku zamówień dóbr zaopatrzeniowych (-0,9% kw/kw) i inwestycyjnych (-0,4% kw/kw). Wzrosły zamówienia na dobra konsumpcyjne (+1,0% kw/kw.). Zamówienia krajowe zmniejszyły się o 1,0% kw/kw., zagraniczne o 0,2% kw/kw.

Coraz niższa dynamika rozwoju gospodarczego i rosnące ryzyka koniunkturalne na Ukrainie i Bliskim Wschodzie odbiły się niekorzystnie na odczytach wskaźników wyprzedzających dla przemysłu. Odczyty wskaźnika ZEW, bazującego na ocenach specjalistów z dziedziny finansów, obniżają się stopniowo od początku br. Zmniejszył się także składnik nastrojów przedsiębiorstw wskaźnika publikowanego przez monachijski instytut badań nad gospodarką Ifo. Jeśli jednak nie nastąpi wyraźne zaognienie sytuacji geopolitycznej, dysponująca solidną

bazą produkcja przemysłowa raczej nie ulegnie zmniejszeniu. Równocześnie jednak nie należy spodziewać się wysokiej dynamiki wzrostu.

Po trwającym 3 miesiące okresie spadków, produkcja budowlano-montażowa wzrosła w czerwcu o 1,2% m/m, w całym II kw. była jednak niższa od wyników zanotowanych w I kw. o 5,8%. Ten znaczny spadek spowodowany jest częściowo dynamicznym wzrostem w I kw o 4,6%. Wraz z łagodną zimą wiele prac budowlanych zostało przesuniętych w czasie na I kw., co odbiło się na gorszych wynikach w II kw. Trend ten dotyczył wszystkich dziedzin budownictwa.

Perspektywy dla budownictwa są w dalszym ciągu dobre. Zamówienia w II kw. co prawda zmniejszyły się, jednak nadwyżka z I kw. sprawia, że portfel zamówień firm jest nadal dość dobrze wypełniony. Szczególnie budownictwo ziemne, opierające się przede wszystkim na zamówieniach sektora publicznego, notuje wraz z polepszającą się sytuacją budżetową rosnące zamówienia. Korzystnie kształtują się także warunki finansowania inwestycji, napędzające w głównej mierze budownictwo mieszkaniowe.

Tabela 1. Dynamika produkcji przemysłu i zamówień					
Przemysł					
Zmiana wolumenu w stosunku do okresu poprzedzającego w %, wyrównana sezonowo					
Produkcja	I kw	II kw	KWI	MAJ	CZE
Łącznie	0,9	-1,0	0,2	-1,6	0,1
Dobra zaopatrzeniowe	0,9	-1,6	0,0	-2,3	0,5
Dobra inwestycyjne	1,1	-0,8	-0,2	-0,3	-0,9
Dobra konsumpcyjne	0,9	-0,3	1,1	-3,3	1,7
Obroty					
Łączne	1,4	-0,8	0,3	-1,1	0,8
Rynek wewnętrzny	1,5	-0,9	0,6	-2,2	1,0
Rynki zagraniczne	1,3	-0,8	0,0	0,1	0,6
Zamówienia					
Łączne	0,0	-0,6	3,2	-1,6	-3,2
Rynek wewnętrzny	1,9	-1	0,9	-2,4	-1,9
Rynki zagraniczne	-1,2	-0,2	4,9	-1,0	-4,1
Dobra zaopatrzeniowe	0,3	-0,9	0,7	-3,0	1,6
Dobra inwestycyjne	-0,2	-0,4	4,4	-0,9	-6,4
Dobra konsumpcyjne	0,4	1,0	6,6	-2,0	-0,4

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 9/2014

Spożycie prywatne

Konsumpcja prywatna jest w dalszym ciągu podporą niemieckiej koniunktury. W II kw. zanotowano ponowny jej wzrost, jednak nie tak silny jak w I kw. br. W roku 2013 wydatki konsumpcyjne gospodarstw domowych wzrosły realnie o 0,9%. W I kw. br. trend wzrostu został utrzymany (+0,7% kw/kw). Wskaźniki wzrostu konsumpcji w II kw. pokazują niejednoznaczną sytuację. Z jednej strony przychody w handlu detalicznym z wyłączeniem samochodów były w II kw. o 0,4% niższe niż w kwartale poprzedzającym. Obniżyły się także przychody w handlu samochodami oraz liczba nowych rejestracji pojazdów prywatnych.

Z drugiej strony nastroje w branży handlu detalicznego są nadal na wysokim poziomie. Świadczą o tym wysokie notowania wskaźnika ifo dla handlu detalicznego. Pomimo bardzo dobrej oceny sytuacji, stopniowo od początku roku pogarszają się oczekiwania branży. Nastroje konsumentów są w dalszym ciągu bardzo dobre, saldo wskaźnika nastrojów konsumenckich GfK wzrosło w sierpniu do 9 punktów. Jest to jego najwyższy odczyt od ponad 7 lat.

Warunki ramowe rozwoju konsumpcji pozostają korzystne. Dobra sytuacja na rynku pracy, stabilny poziom cen, niskie oprocentowanie kredytów i stale rosnące dochody gospodarstw domowych stwarzają korzystne warunki rozwoju konsumpcji.

Handel zagraniczny

W II kw. br. handel zagraniczny rozwijał się w tempie niższym niż PKB Niemiec. Powolny wzrost gospodarczy w strefie euro i ważnych dla niemieckiego handlu zagranicznego krajach rozwijających się, oraz czynniki geopolityczne takie jak konflikt Rosji z Ukrainą, przyczyniły się do niewielkiego wzrostu niemieckiego eksportu.

Eksport towarów i usług wzrósł w czerwcu w cenach bieżących o 0,8% m/m. W całym II kw. zanotowano wzrost eksportu o 0,5% kw/kw. Ponieważ ceny eksportu w tym czasie nie uległy zmianie, realnie eksport wzrósł tylko nieznacznie. Słaby wzrost eksportu spowodowany był głównie spadkiem wymiany handlowej z krajami WNP, Ameryki Środkowej i Południowej.

Import towarów i usług w czerwcu wzrósł w cenach bieżących o 4,3% m/m, natomiast w II kw. był o 1,1% wyższy niż w I kw. br. Ponieważ ceny importu spadały, także realnie import rósł szybciej niż eksport.

Saldo bilansu handlowego Niemiec z zagranicą w II kw. wyniosło w cenach bieżących 43,6 mld EUR, o 1,2 mld EUR mniej niż w I kw. i o 1,2 mld więcej niż w II kw. 2013 r.

Krajowe wskaźniki wyprzedzające handlu zagranicznego wskazują na raczej umiarkowany wzrost. Przychody zagraniczne niemieckich przedsiębiorstw przemysłowych były w II kw. br. niższe niż w I kw. Wraz ze stagnacją zamówień przemysłowych sytuacja nie ulegnie na razie zmianie. Zmniejszyły się także wyrażane wskaźnikiem Ifo oczekiwania eksportowe niemieckich firm.

Tabela 2. Handel zagraniczny					
(wymiana towarowa, w cenach bieżących)					
	I kw	II kw	KWI	MAJ	CZE
Zmiana w stosunku do okresu poprzedzającego w %, wyrównana sezonowo					
Eksport	-0,1	0,4	2,6	-0,4	0,4
Import	0,8	0,7	2,5	-1,4	4,3
Zmiana w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego w %					
Eksport	3,1	1,7	-0,3	4,3	1,1
Strefa euro	2,3	2,2	2,3	4,3	0,3
kraje UE spoza strefy euro	10,6	7,9	7,1	9,4	7,1
Państwa trzecie	0,3	-1,6	-5,7	2,1	-0,9
Import	4,4	0,8	0,7	-0,4	2,1
Strefa euro	4,9	1,1	2,2	-2,8	3,8
kraje UE spoza strefy euro	8,8	6,8	7,2	5,1	7,9
Państwa trzecie	2,1	-2,1	-3,5	-0,7	-2,1

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 9/2014

Rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy odzwierciedla obserwowany obecnie wolniejszy rozwój koniunktury. Pozytywne tendencje rozwoju zostały jednak utrzymane. Liczba bezrobotnych uległa w lipcu zmniejszeniu, po wzrostach zanotowanych w maju i czerwcu. Jednocześnie jednak w nadchodzących miesiącach należy liczyć się z raczej wolnym wzrostem rynku pracy.

W czerwcu br. czynnych zawodowo było 42,2 mln osób, o 377.000 więcej niż przed rokiem i 16.000 więcej niż w maju (dane wyrównane sezonowo). Umowy o pracę objęte ubezpieczeniem społecznym posiadało w maju br. (ostatnie dostępne dane Federalnego Urzędu Pracy) 29,7 mln osób, o 442.000 więcej niż przed rokiem i o 20.000 więcej niż przed miesiącem. Stopa bezrobocia wyniosła w lipcu br. 6,6%, wobec 6,5% z czerwca.

Tabela 3. Podstawowe dane niemieckiego rynku pracy					
	I kw	II kw	MAJ	CZE	LIP
Osoby bezrobotne					
Liczba osób bezrobotnych (mln)	3,131	2,941	2,882	2,833	2,871
Zmiana r/r (tys.)	-21	-55	-55	-32	-43
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	-47	-19	23	7	-12
stopa bezrobocia (%)	7,2	6,6	6,6	6,5	6,6
Osoby czynne zawodowo					
Liczba osób czynnych zawodowo (mln)	41,7	42,1	42,0	42,2	42,2
Zmiana r/r (tys.)	345	388	398	389	377
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	126	89	31	21	16
Umowy o pracę z ubezpieczeniem społecznym					
Ilość (mln)	IV kw	I kw	MAR	KWI	MAJ
	29,7	29,4	29,5	29,6	29,7
Zmiana r/r (tys.)	340	412	453	448	442
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	63	164	49	36	20
* dane wyrównane sezonowo i kalendarzowo					

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 9/2014

Ceny

Wzrost cen w Niemczech utrzymuje się na najniższym od lat poziomie. Zanotowana w czerwcu inflacja (+0,8% r/r) była najniższa od ponad 4 lat. Od roku 2015 oczekuje się znacznego zwiększenia inflacji, m.in. z powodu wprowadzenia powszechnej płacy minimalnej.

Cena ropy naftowej gatunku brent spadła w połowie sierpnia do poziomu 101 dolarów amerykańskich. W końcu czerwca baryłka kosztowała jeszcze 115 dolarów amerykańskich.

Ceny importu wzrosły w czerwcu nieznacznie o 0,2% m/m, głównie za sprawą rosnących cen energii. Wzrost cen zanotowano szczególnie w przypadku ropy naftowej, związany był on z zaostrzeniem się sytuacji na Bliskim Wschodzie. W ujęciu rocznym ceny w czerwcu spadły o 1,2%. Trend malejący, rysujący się od początku roku 2013 został zatem zachowany. Napędem dla spadających cen importu były głównie malejące ceny importu surowców.

Ceny eksportu wzrosły w czerwcu o 0,1% m/m. Zdrożały głównie dobra inwestycyjne. W ujęciu rocznym zanotowany w czerwcu wynik -0,1% wpisywał się jednak nadal w tendencję spadku cen eksportu, utrzymującą się już od ponad 1,5 roku. Największe spadki cen obecne były w sektorze energii (-2,7% r/r). Eksportowane dobra konsumpcyjne podrożały o 0,8% r/r. Wskaźnik Terms of trade był dla niemieckiej gospodarki w czerwcu br. o 1,1% wyższy niż przed rokiem.

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł w lipcu br. 0,3% m/m i 0,8% r/r. Inflacja w ujęciu rocznym była w lipcu br. najniższa od lutego 2010 r. Wraz z początkiem wakacji wzrosły ceny ryczałtowych podróży turystycznych. Ceny żywności w ujęciu miesięcznym spadły natomiast po raz szósty z rzędu. Ceny odzieży i obuwia obniżyły się w lipcu za sprawą letnich wyprzedaży. Średnio o 1,5% r/r obniżyły się także ceny energii.

Opracował: Michał Wielgosz, WPHI Berlin, 8.09.2014